

Čís. 1922.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Podněcovati (§ 15 čís. 3 zákona) znamená působiti na vůli a cit neurčitého počtu lidí ve smyslu protizákonném, buď přímo nebo nepřímo, ale vždy ve snaze, by v nich bylo vyvoláno rozhodnutí, porušiti zákon. Není třeba, by se pachatel obracel se svou výzvou přímo na určité přítomné osoby; stačí všeobecné i nepřímé podněcování k individuálně neurčitým trestným činům, o němž se mohou dověděti i nepřítomní.

Spadá sem výzva komunistických dělníků, by se v případě války zbratřili se stejně smýšlejícími na straně nepřátelské a násilím se zmocnili vlády.

(Rozh. ze dne 11. března 1925, Zm II 592/24).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 30. října 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle Šu 15 čís. 3 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Po věcné stránce (čís. 9 a) Šu 281 tr. ř.) namítá obžalovaný, že ve zjištěných jeho slovech nelze spatřovati skutkovou podstatu zločinu podle čís. 3 Šu 15 zák. na ochranu republiky proto, a) že slovy těmi nepodněcoval a nemohl podněcovati k vojenskému zločinu (vzpouře) již proto, že mluvil k civilistům, nikoliv k vojákům, a rozsudek nezjistil, že mezi přítomnými na schůzi horníků byl také nějaký voják. Poněvadž subjektem zločinu vojenského může býti jen voják, je vyloučeno, že svou řečí podněcoval k vojenské vzpouře posluchače, kteří vůbec vojáky nejsou, b) že slova obžalovaného nebyla způsobila k podněcování a nemohla vyvolati škodlivých účinků pro stát, protože Československé republice nehrozí nebezpečí války a v dohledné době žádný vojenský konflikt se nedá očekávati. Mimo to měla prý řeč obžalovaného ráz pouze akademický a theoretický, průběh schůze byl klidný, beze všeho vzrušení a značnější vliv a účinek řeči na posluchače byl vyloučen již proto, že obžalovaný mluvil k posluchačům německé národnosti, ačkoliv německy dobře neumí a má za to, že mu ani nerozuměli. Není vyloučeno, že i výklad, který dává soud slovům obžalovaného, je nesprávný; c) obžalovaný neměl trestného úmyslu; mylně prý usuzuje úsudek, že obžalovanému šlo o podněcování k zločinu, z toho, že řekl, že má touhu, uskutečniti vládu dělnickou. Z hlásání programu politické strany a konečného jejího cíle nelze prý usuzovati na trestný úmysl.

Avšak tyto námitky jsou vesměs bezpodstatné, neboť: a) zmateční stížnost přehlíží, že pojem podněcování jest širším než vybízení a svádění ve smyslu Šu 5 po případě 9 tr. zák. Podněcovati znamená působiti na vůli a cit neurčitého počtu lidí ve smyslu protizákonném buď přímo nebo nepřímo, ale vždy ve snaze, by v těchto lidech bylo vyvoláno roz-

hodnutí, porušiti zákon. Není proto třeba, by se pachatel obracel se svou výzvou na určité přítomné osoby; stačí všeobecné i nepřímé podněcování k individuálně neurčitým činům trestným, o němž se mohou dověděti i nepřítomní. V tomto případě zjistil soud, že obžalovaný vyžýval veřejně komunistické horníky a dělníky, by v případě války na oko uposlechli povolacího rozkazu, dali se ozbrojiti ano i do pole táhli, ale potom se zbratřili s dělnictvem stejně smýšlejícím (na straně nepřátelské) a použili výhody, kterou jim poskytuje okolnost, že jsou ozbrojeni a násilím se zmocnili vlády a zřídili diktaturu proletariátu. Z tohoto zjištění jest patrné, že výzva platila všem dělníkům s obžalovaným politicky stejně orientovaným a organisovaným ve straně komunistické, pokud jsou příslušníky čs. branné moci, a že se v ní zřejmě projevuje snaha, vyvolati v nich rozhodnutí k hromadnému páchání trestných činů, jednak vojenské vzpoury (§ 167 voj. tr. zák.), jednak zločinu podle Šu 1 zák. na ochranu rep. Jde tedy o všeobecné podněcování přímé i nepřímé určitého počtu osob k trestným činům, v Šu 15 čís. 3 naznačeným. Ačkoliv nelze pochybovati o tom, že mezi přítomnými na schůzi (asi 20 horníky) bylo více příslušníků čs. vojska (t. j. takových, kteří byli do čs. branné moci zařaděni) a jsou ve smyslu zák. z 2. listopadu 1918, čís. 9 Sb. z. a n. způsobilým subjektem vojenských trestných činů, nebylo třeba, by to rozsudek zvláště zjišťoval a vyslovoval, poněvadž k naplnění pojmu podněcování podle čís. 3 Šu 15 cit. zákona stačí, jak již bylo řečeno, i nepřímé všeobecné podněcování neurčitého počtu osob k páchání trestných činů tam uvedených.

b) Správně usoudil první soud, že toto podněcování obžalovaného bylo způsobilé vyvolati účinky, jimž chce zákon zabrániti, poněvadž pronesl své výzvy — jak rozsudek zjišťuje — vážně, maje za to, že je nebezpečí války na obzoru a mluvě jako komunista k organisovaným dělníkům ve straně, která si ukládá podle čl. 4 komunistického manifestu za úkol agitovati mezi vojskem, — chtěje tak své posluchače i ostatní organisované dělníky připravit na možnost války a dáti jim zároveň směrnice, jak se mají v případě války zachovati, ukládaje jim, aby za tím účelem agitovali mezi dělnictvem a válečných zápletek použili k nastolení komunistické diktatury pomocí vojenské vzpoury. Námitky zmateční stížnosti, že řeč měla ráz akademický a theoretický, že nevybočovala z rámce hlásání politického programu strany, nebyla míněna vážně, že jí pochluhači nerozuměli, že měla jiný smysl — nejsou vzaty z obsahu rozsudku a nelze k nim přihlížeti (§ 258, 288 čís. 3 tr. ř.), Lhostejno jest, že Čs. státu ve skutečnosti válečná zápleтка nehrozí a nehrozila, rozhoduje, že obžalovaný s ní výslovně počítal. Rovněž je lhostejno, že schůze minula klidně, poněvadž tato okolnost nikterak nevyklučuje objektivní způsobilost jednání obžalovaného, vyvolati v těch, jimž řeč platila, rozhodnutí, porušiti zákon.

c) Že obžalovaný jednal v úmyslu, by svým podněcováním způsobil porušení zák. (§ 1 zák. na ochr. rep., § 167 tr. zák. voj.) zjistil soud bezvadně a náležitě odůvodnil. Pouhým popíráním trestného úmyslu a brojením proti skutkovému přesvědčení, k němuž soud v tomto směru dospěl, neprovádí zmateční stížnost uplatňovaného hmotněprávního zmatku. Budiž podotčeno k vývodům zmateční stížnosti, že první soud výslovně

zdůraznil, že řeč obžalovaného nelze považovati za všeobecné fráze, nýbrž, že vážně usilovala o uskutečnění komunistického státu cestou násilnou, tedy ilegální.

Čís. 1923.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Účelem »popuzování k zášti« (§ 14 čís. 3 zákona) jest vyvolati u jiných osob duševní stav, v němž se sdruží nepříznivé představy o určité skupině (skupinách) obyvatelstva s nepřátelstvím a záští proti nim, takže při vhodné příležitosti může tento stav vésti k násilnostem nebo nepřátelským činům.

Prostředek, jehož pachatel použije, musí míti vztah k statkům v Šu 14 čís. 3 zákona výčetmo uvedeným.

Spadá sem veřejné pranýřování (plakáty) českých, nikoliv však i německých návštěvníků českého kina z důvodů národnostních; toto spadá pod ustanovení Šu 1 zákona o útisku.

(Rozh. ze dne 11. března 1925, Zm II 5/25).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 17. listopadu 1924, pokud jím stěžovatelé byli uznáni vinnými přečinem podle Šu 14 čís. 3 zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n., mimo jiné z těchto

důvodů:

Po věcné stránce (čís. 9 a) Šu 281 tr. ř.) namítají obžalovaní, že v obsahu závadného plakátu, který stavěl, jak stížnost sama připouští, na veřejný pranýř návštěvovatele českého kina, uváděje je jmény s příslušnými osobními daty, ironickými slovy: »Také Němci, kteří navštěvují české kino«, nelze spatřovati popuzování k zášti ani proti Čechům, ani proti Němcům (navštěvujícím české kino), nýbrž pouze trestně nezávadné vyzvání k německému obyvatelstvu, by v prvé řadě navštěvovalo domácí staré kino městské a neohrožovalo jeho existenci a zdar návštěvou nového konkurenčního podniku t. zv. českého kina spolku »Praděd«, umístěného v budově kina A-ova, a projev nelibosti, že Němci navštěvují toto české kino a tím poškozují své městské kino; v tomto projevu není prý ničeho, co by poukazovalo na vyvolávání hněvu proti návštěvníkům českého kina, tím méně, ježto nechť německých kruhů k t. zv. českému kinu jest prý spíše rázu hospodářského, než národnostního. Dále namítá zmateční stížnost, že nalézací soud nesprávně vyložil zákon, vysloviv náhled, že obžalovaní popuzovali obsahem plakátů k zášti proti Čechům i Němcům (navštěvujícím české kino), kdežto prý § 14 odstavec třetí zák. na ochranu republiky předpokládá, že pachatel popuzuje proti jedné, určité skupině obyvatelstva pro její národnost; mimo to prý nelze pokládati Němce, navštěvující české kino, za pevně ohraničenou skupinu obyvatelstva, a náhled, že obžalovaní popuzovali k zášti proti těmto Němcům proto, že jsou Němci, je prý ne-